

Preek over Psam 43

- Schildwolde, 21 maart 2021

- 5^e zondag 40-dagen-tijd: 'Judaica'

- Kees van Dusseldorp

'Doe mij recht'

[mentimeter 1]

votum en groet

Lied 1003 Stil is de straat overal

wetslezing

Psalm 26 (De Nieuwe Psalmberijming)

gebed

lezen: Johannes 15:18-16:11

Psalm 42:1,3

lezen: Psalm 43

Gezang 89:1,4 (GK06) Jezus, leven van mijn leven

kindermoment

[mentimeter 2]

preek Psalm 43 'Doe mij recht'

Psalm 43:1-5

[mentimeter 3]

gebed

collecte

Opwekking 687 Heer wijs mij uw weg

zegen

Broeder, zuster,

[mentimeter 2]

Doe mij recht! Iedereen kent momenten dat je geen recht wordt gedaan. Dat kan echt zo zijn, of alleen maar jouw gevoel. Om met de preek mee te komen, is het goed om stil te staan bij je eigen ervaring met onrecht.

In hoeverre wordt jou recht gedaan door: Geef aan zoals je dat over het algemeen voor jezelf ervaart. Dus niet voor anderen, maar zoals jij het zelf ervaren hebt. Je kunt bij elk van de zes items het balletje verschuiven tot je het goede cijfer hebt tussen 1 en 10.

1: bij deze mensen wordt mij voor mijn gevoel structureel en grof onrecht aangedaan

10: bij deze mensen heb ik het gevoel dat mij volledig recht wordt gedaan

1. de overheid / politiek
2. je directe omgeving (baas, collega's, docenten)
3. je naasten (partner, gezinsleden)
4. 'het leven'
5. de kerk
6. God

Confronterend om in te vullen voor jezelf? Confronterend om de uitkomsten te zien? Misschien wel. Aan de andere kant laat het zien dat iedereen wel het gevoel kent dat je geen recht wordt gedaan. Of zelfs onrecht wordt aangedaan. 'Ik kan niet tegen onrecht' hoor ik vaak bij jongeren. Zij hebben daar vaak meer antennes voor dan volwassenen, bij wie het gemakkelijk wat ongevoeliger wordt, wat onverschilliger.

Bijna een kwart van de kiezers heeft gestemd op FvD, PPV, JA21, BoerBurgerBeweging. Dit is niet de plek voor een politiek of sociologisch praatje. Maar wat ik wel begrepen heb, is dat veel van deze kiezers hiermee vooral een proteststem laten horen. Omdat ze teleurgesteld en gefrustreerd zijn in het overheidsbeleid. Als het gaat over landbouwbeleid, onderwijs, coronabeleid, aardbevingsproblematiek, uitkeringsfraude.

Op alle items is wel een verhaal te vertellen. Je werk bijvoorbeeld. Sommigen hebben het erg naar hun zin en voelen zich gewaardeerd en uitgenodigd om zich in te zetten. Anderen hebben helemaal niet het gevoel dat hun mogelijkheden gezien worden en hun beperkingen geaccepteerd.

Je naasten. Ook daar komt het voor dat je je onbegrepen voelt of in een keurslijf gedwongen. Ondanks de goede bedoelingen. En soms misschien ook wel met opzet, omdat er geen liefde is. Of geen wijsheid.

Het leven.

De kerk.

God.

(...)

(stop mentimeter)

**

Met deze vraag heb ik je bepaald bij je eigen ervaring. Misschien schrik je ervan: wat zijn er veel plekken waarin mij onrecht aangedaan wordt. Wat zijn er weinig plekken waarin ik het gevoel heb dat ik helemaal gezien wordt. Wat is er veel onrecht in de wereld, en wat komt het soms dichtbij.

Als je dit constateert, kun je je ook afvragen in hoeverre je zelf anderen onrecht aandoet. Denk je dat het zou kunnen dat een ander zich door jou niet gezien voelt? Of dat je – ongewild – onrecht in stand houdt? Dat zeg ik niet om je een schuldgevoel aan te praten. Maar om duidelijk te maken dat onrecht zo diep verweven zit in onze wereld, dat iedereen ervaring heeft met onrecht. Niet alleen als slachtoffer, maar ook als dader.

‘Doe mij recht.’ Het is een gevoel dat tot een schreeuw kan worden. Het gevoel van onrecht is vaak terecht. Maar hoe ga je ermee om? Het is een krachtig gevoel, dat met je op de loop kan gaan. Word jij boos en heb je de neiging om de boel kort en klein te slaan als het je weer gebeurt? Die begint te vloeken en te tieren als je de verantwoordelijke in beeld ziet? Word jij iemand die altijd en overal loopt te mopperen? Die uit frustratie afstand neemt en afhaakt? Word jij iemand die de boosheid inslikt en van binnen op slot gaat? Of die alleen maar praten kan met mensen die er net zo over denken als jij? Dan kom je vast te zitten in het onrecht. Dan gaat je leven eraan dood.

**

‘Doe mij recht’. Psalm 43 begint ermee. En deze psalm neemt je mee. Om op een goede manier met onrecht om te gaan. Zodat je er niet in vast komt te zitten. Mag ik je hierin proberen mee te nemen? Op de weg die deze psalm wijst? Een weg uit de dood. Een weg in het leren omgaan met onrecht, zonder dat je een onverschillig mens wordt. En zonder dat je een verbitterd mens wordt. Er is ook een christelijke weg.

De eerste stap is, dat je dit gevoel van onrecht niet wegstopt, maar erkent. Erkent voor God. Dat doet deze dichter. ‘Heer, doe mij recht. Bescherm mij tegen een genadeloos volk, tegen een onbarmhartige samenleving, tegen ziekmakende processen, afknijpend beleid en knellende relaties.’ Ik kies met opzet iets meer woorden dan in de psalm staan. Omdat de psalm niet geschreven is voor een heel concrete situatie. Maar voor iedereen die onrecht ervaart. En als eenling niet opgewassen is tegen de systemen, tegen de samenleving, tegen het bestuur, tegen de anderen.

‘Doe mij recht, o God’. De dichter brengt het in gebed. Dat is een stap. Een beslissing. Een keuze. Om het niet weg te duwen. Om niet alleen zelf er helemaal tegenin te gaan. Om het niet eerst helemaal te onderzoeken: klopt het wel wat ik voel, heb ik er ook zelf een aandeel in? Dat komt allemaal later wel. Maar eerst is er de ervaring van onrecht. En de keuze om je gevoelens niet bij God weg te houden. Maar Hem er juist deelgenoot van te maken. Door het open te leggen voor hem. In een gebed. In een lied. In een moment waarop je omhoog kijkt en zucht. Of schreeuwt.

**

‘U bent toch mijn God, mijn toevlucht’? Zo gaat de weg van de psalm verder. En dat klinkt hier niet heel vriendelijk en vertrouwensvol. Het klinkt eerder als een aanklacht. ‘Als u dan mijn toevlucht bent, waarom doet u er dan niets aan?’

O nee, dat zegt de dichter niet. De weg gaat even iets anders. 'Als u dan mijn God bent, waarom verstoot u mij dan? Waarom wijst u mij dan af?' Dat is een spannende. Is het zo dat God je afwijst, als jou onrecht overkomt? Dat God even de andere kant opkeek toen jij uit je huis werd gezet? Dat God het wel oké vindt als jij genadeloos wordt uitgekleeft? Of dat God jou iets wil leren door allerlei ellende over je uit te storten?

Laat het duidelijk zijn: Nee, zo is het niet. Maar dat gevoel kun je wel hebben. En wat is het gaaf dat dit in deze psalm woorden krijgt. De dichter gaat midden in de pijn en het onrecht staan en zegt: 'U bent toch mijn God, waarom verstoot u mij?' Aanklacht en verlangen staan naast elkaar. Aanvechting en vertrouwen liggen door elkaar heen. Het is geen ongeloof of hoogmoed. Het is juist geloof en verbinding om het conflict aan te gaan, ja zelfs met God. Hij maakt het persoonlijk. Deze dichter noemt God 'mijn God, mijn toevlucht'. En hij laat tegelijk het gevoel van afwijzing toe. En knalt zijn 'waarom'-vragen eruit. Zoals zelfs Jezus dat aan het kruis uitriep: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?'

Je geloof staat niet buiten je leven. Onrecht meemaken doet ook iets met je relatie met God. Met je vertrouwen in Hem. Vertrouwen staat niet los van wat je meemaakt. Daarom kan het ook een knauw krijgen. En moet je het weer terugwinnen. Omdat Hij je toevlucht is. En jij niets liever wilt, dan bij Hem schuilen en je bij Hem veilig voelen. Maar hoe krijg je dat voor elkaar als je wereld in brand staat en jij in de knel zit?

**

Dat krijg je niet voor elkaar. Tenminste niet van jezelf. 'Zend uw licht en uw waarheid, laten die mij leiden'. Dat is de volgende stap in de worsteling van de dichter in het onrecht dat hem het leven onmogelijk maakt.

Merk je hoe zijn gebed al een slag is gedraaid? Eerst is er de roep: 'Doe mij recht, o God.' En nu is er de bede 'Zend uw licht en uw waarheid, laten die mij leiden'. Omdat de schreeuw tot God je direct voor God plaatst. En je merkt hoe je ook je veiligheid en vertrouwen in God dreigt kwijt te raken. Dat is nog veel erger. Iets wat je nog veel minder wilt laten gebeuren. Heb je het teveel zelf geprobeerd? Ben je erin vastgelopen? Dreig je een verbitterd mens te worden? Hebben je tegenstanders het voor elkaar gekregen om je los te weken van je Heer? Als je voor je hemelse Vader staat, realiseer je je dat je Hem niet kwijt wilt. En dat Hij wellicht meer overzicht en meer macht heeft dan jij.

'Zend uw licht en uw waarheid, laten die mij leiden'. 'Uw licht en uw waarheid' – dat is Jezus Christus, kort gezegd. 'Laten die mij leiden' – dat is de Heilige Geest, kort gezegd. Zo klinkt midden in de draaikolken van het leven het gebed om Christus en zijn Geest. Het gebed om licht en leiding. Het gebed om een weg. Om een route waarin je niet kapot gemangeld wordt door genadeloze systemen en onmenselijke functionarissen. Heer, geef mij licht. Wijs mij de weg. Breng mij bij Jezus Christus en geef mij uw Geest.

**

Ben je er dan? Nou, niet te snel. Hoe kort de psalm ook is. En hoe snel de geloofsweg ook afgelegd lijkt te worden, deze beweging naar Christus en naar de Geest toe, krijg extra aandacht. Omdat door hen iets in je ziel verandert, waardoor je anders in het leven komt te staan. Omdat er door hen iets in je hart wordt aangeraakt, waardoor de ruimte toeneemt.

De weg die Christus en de Geest met je gaan, die wordt in de psalm heel subtiel geschetst. Ze brengen je steeds dichterbij je hemelse Vader. Stap voor stap wordt beschreven hoe de dichter God nadert. Ze brengen me naar uw heilige berg, zo begint de weg. Ze brengen me naar de plaats waar u woont. Ze brengen mij naar het altaar van de verzoening. Ze brengen mij bij U zelf.

O God, mijn God! Daar begint de psalm te zingen. God, mijn God, u bent er wel! U hebt mij niet verstoten. U bent het licht en de waarheid. U bent de waarheid en de weg. U bent mijn hoogste vreugde. Ik pak mijn muziek, ik zet mijn mond open. En ik begin te zingen. U te loven.

Ook voor de dichter was dit niet de werkelijkheid. Hij was niet in de tempel. Hij was er juist ver vandaan, lezen we in Psalm 42. Maar waar je bent, maakt niet meer uit, als je bidt om Jezus Christus en de Geest. Dan word je bij je hemelse Vader gebracht. En kun je niet anders dan zingen.

**

Na deze opklimming tot God zelf, keert de dichter weer terug naar de werkelijkheid. 'Wat ben je bedroefd, mijn ziel en onrustig in mij.' De onrust is niet weg. Het onrecht knaagt. Het genadeloze van de situatie steekt. Maar het veroorzaakt geen paniek meer. Hem neemt hem niet meer in beslag. Er komt ook ruimte voor de hoop. Voor het vertrouwen dat er eens recht gedaan wordt. Dat er eens weer gezongen en gelachen zal worden. Onrust en vertrouwen zijn meer in balans.

De mens die psalm 43 meemaakt, is een mens die evenwicht vindt. Evenwicht tussen boosheid en blijdschap. Tussen verdriet en vreugde. Tussen het leven in de werkelijkheid van elke dag en het leven in de nabijheid van God. Een mens die de hoop weer gevonden heeft. De hoop op God. Die kracht en moed geeft om het uit te houden. Om niet op te geven. Om je niet over te geven aan het onrecht. En om je niet te verliezen in frustratie en bitterheid.

Dat is pure winst. Winst in een leven waarin je het onrecht nooit zult ontlopen. Een wereld die zo vaak genadeloos is, juist voor de zwakken en hulpbehoevendenden. Wie Jezus Christus kent, die weet dat het klopt: God ziet mij en redt mij. Vanuit Christus blijf je de strijd tegen het onrecht voeren. Vanuit Christus ontferm je je over slachtoffers en losers, en bid je voor daders en dictators. Vanuit Christus zak je niet weg in moedeloosheid of frustraties. Vanuit Christus ga je het gesprek aan met je hemelse Vader. Voor jezelf en anderen. 'Doe mij recht, o God, U bent toch mijn God?' Vanuit Christus laat je je meeneemen naar het gebed voor kerk en wereld: 'Zend uw licht en waarheid. Laten die mij leiden'. Vanuit Christus weet je het en zing je het, soms tegen alles in: 'Ja ik zal zingen tot zijn eer, mijn redder is de Heer'.

Amen

Na de preek:

In Psalm 43 komen veel verschillende gevoelens voor. We hebben de psalm gelezen, overdacht en gezongen.

Welke van onderstaande beweringen past nu het best bij jou?

- Mijn hoop is versterkt door het lezen en zingen van deze.
- Ik ben blij dat ik God mag roepen als ik onrecht meemaak.
- Ik verlang er des te meer naar om dichtbij God te zijn.
- Ik herken in mijzelf de strijd tussen onrust en vertrouwen.
- Ik zou vaker willen bidden om Gods licht en waarheid.
- Ik wil vanuit mijn geloof krachtiger opkomen voor gerechtigheid.